

ЗАКОН
О РАТИФИКАЦИЈИ МЕЂУНАРОДНОГ ПАКТА О
ГРАЂАНСКИМ И ПОЛИТИЧКИМ ПРАВИМА
(„Службени лист СФРЈ”, бр. 7/71)

ЧЛАН 1

Ратификује се Међународни пакт о грађанским и политичким правима, који је потписан 19. децембра 1966. године у Њујорку у оригиналу на: енглеском, француском, руском, шпанском и кинеском језику, који су текстови подједнако веродостојни.

ЧЛАН 2

Текст Међународног пакта о грађанским и политичким правима на француском језику и у преводу гласи:

"МЕЂУНАРОДНИ ПАКТ О ГРАЂАНСКИМ И
ПОЛИТИЧКИМ ПРАВИМА

Државе чланице овог пакта

сматрајући да, према принципима израженим у Повељи Уједињених нација, признавање достојанства које је битно за све чланове људске породице и њихових једнаких и неотуђивих права, представља основу слободе, правде и мира у свету,

увиђајући да ова права произилазе из достојанства неодвојивог од човекове личности,

увиђајући да се, према Општој декларацији о правима човека, идеал слободног људског бића које ужива грађанске и политичке слободе и које је ослобођено од страха и беде, може постићи само ако се створе услови који омогућавају свакоме да ужива своја грађанска и политичка права, као и своја економска, социјална и културна права,

сматрајући да Повеља Уједињених нација намеће државама обавезу да унапређују опште и стварно поштовање људских права и слобода,

водећи рачуна о чињеници да појединац има дужност према другоме и према заједници којој припада и да је дужан да се залаже за унапређење и поштовање права признатих овим пактом,

договориле су се о следећим члановима:

ПРВИ ДЕО

Члан 1

1. Сви народи имају право на самоопредељење. На основу овог права они слободно одређују свој политички статус и слободно обезбеђују свој економски, социјални и културни развитак.
2. Да би постигли своје циљеве, сви народи могу слободно да располажу својим природним богатствима и природним изворима, без штете по обавезе које проистичу из међународне економске сарадње, засноване на принципу узајамног интереса и међународног права. Један народ не може ни у ком случају да буде лишен својих сопствених средстава за живот.
3. Државе чланице овог пакта, укључујући ту и оне државе које су одговорне за управљање несамосталним територијама и територијама под старатељством, дужне су да помажу остварење права народа на самоопредељење и да поштују ово право сходно одредбама Повеље Уједињених нација.

ДРУГИ ДЕО

Члан 2

1. Државе чланице овог пакта обавезују се да поштују и гарантују свим лицима која се налазе на њиховој територији и која потпадају под њихову надлежност, права призната овим пактом без обзира нарочито на расу, боју, пол, језик, веру, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, имовно стање, рођење или сваку другу околност.
2. Државе чланице овог пакта обавезују се да, у складу са својим уставним поступком и одредбама овог пакта, предузму кораке који би омогућили усвајање таквих законских или других мера којима могу да остваре права призната овим пактом а која нису још ступила на снагу.
3. Државе чланице овог пакта се обавезују:
  - а) да гарантују да се свако лице чија су права и слободе признати овим пактом повређени, може користити правом жалбе, чак и ако су их повредила лица у вршењу својих званичних дужности;
  - б) да гарантују да ће надлежне судске, управне или законодавне власти или свака друга надлежна власт према прописима државе, решавати о правима лица које подноси жалбу, и да прошире могућности подношења жалбе пред судом;
  - ц) да гарантују да ће надлежне власти повољно решити сваку жалбу која буде сматрана оправданом.

Члан 3

Државе чланице овог пакта обавезују се да обезбеде подједнако право мушкарцима и женама да уживају сва грађанска и политичка права формулисана у овом пакту.

Члан 4

1. У случају да изузетна општа опасност угрози опстанак нације и да је то објављено службеним актом, државе чланице овог пакта могу да предузму, у оном строгом обиму у којем то стање захтева, мере које одступају од обавеза предвиђених овим пактом, под условом да те мере не буду у несагласности са осталим обавезама које им намеће међународно право и да немају за последицу дискриминацију засновану само на раси, боји, полу, језику, вери или социјалном пореклу.

2. Претходна одредба не допушта никакво одступање од чл. 6, 7, 8 (тач. 1. и 2), 11, 15, 16. и 18. овог пакта.

3. Државе чланице овог пакта које се користе правом одступања морају одмах да преко генералног секретара Уједињених нација, саопште осталим државама чланицама одредбе од којих су одступиле, као и разлоге овог одступања. Оне ће истим путем поново обавестити о томе када буду престале са овим одступањима.

Члан 5

1. Ниједна се одредба овог пакта не може тумачити као да садржи било какво право за неку државу, групацију или појединца да обавља неку делатност или врши неки акт у циљу рушења права и слобода признатих овим пактом или да заведе већа ограничења од оних предвиђених овим пактом.

2. Не признаје се никакво ограничење или одступање од основних права човека која су призната или важе у свакој држави чланици овог пакта на основу примене закона, конвенције, прописа или обичаја, под изговором да их овај пакт не признаје или их признаје у мањој мери.

ТРЕЋИ ДЕО

Члан 6

1. Право на живот је неодвојиво од човекове личности. Ово право мора да буде законом заштићено. Нико не може да буде произвољно лишен живота.

2. У земљама где смртна казна није укинута, смртна пресуда се може изрећи само за најтеже злочине, сходно законодавству на снази у часу када је дело почињено и не може да буде у супротности са одредбама овог пакта ни са Конвенцијом о спречавању и кажњавању злочина геноцида. Ова казна се може применити само на основу правноснажне пресуде коју је донео надлежни суд.

3. Када лишење живота представља злочин геноцида, подразумева се да ниједна одредба овог члана не овлашћује државу чланицу овог пакта да одступи на било

који начин од било које обавезе преузете на основу одредаба Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида.

4. Сваки осуђеник на смрт има право да затражи помиловање или замену казне. Амнестија, помиловање или замена смртне казне могу се одобрити у свим случајевима.

5. Смртна казна се не може изрећи за злочине које су починила лица која нису навршила 18 година и не може се извршити над бременитим женама.

6. Ниједна одредба овог члана се не може узети као разлог за одлагање или спречавање укидања смртне казне од стране државе чланице овог пакта.

Члан 7

Нико не може бити подвргнут мучењу или свирепим, нехуманим или унижавајућим казнама или поступцима. Посебно је забрањено да се неко лице подвргне медицинском или научном експерименту без његовог слободног пристанка.

Члан 8

1. Нико се не може држати у ропству; ропство и трговина робљем су забрањени у сваком облику.

2. Нико се не може држати у потчињености.

3. а) Нико се не може приморати на присилан или обавезан рад;

б) став а) ове тачке не може се тумачити као да забрањује, у земљама где неки злочини могу бити кажњени затвором са присилним радом, издржавање казне присилног рада коју је изрекао надлежни суд;

ц) не сматра се као "присилан и обавезан рад" у смислу ове тачке:

и) сваки рад или служба, које не предвиђа став б), а који се нормално траже од лица затвореног на основу редовне судске одлуке или условно пуштеног на слободу пошто је било предмет такве одлуке;

ии) свака служба војног карактера и, у земљама где се признаје одбијање служења војске, свака национална служба која се на основу закона захтева од оних који одбију да служе војску;

иии) свака служба која се захтева у случају више силе или катастрофе која угрожава живот или благостање заједнице;

ииии) сваки рад или служба који чине део нормалних грађанских обавеза.

Члан 9

1. Сваки појединац има право на слободу и на безбедност своје личности. Нико не може бити произвољно ухапшен или притворен. Нико не може бити лишен слободе осим из разлога и сходно поступку који је предвиђен законом.
2. Свако ухапшено лице обавештава се у тренутку хапшења о разлозима хапшења као што се у најкраћем року обавештава писменим путем о свакој оптужби која је подигнута против њега.
3. Свако лице које је ухапшено или притворено због кривичног дела биће у најкраћем року предато судији или некој другој власти законом овлашћеној да врши судске функције, и мора у разумном року да буде суђено или ослобођено. Притварање лица која чекају на суђење није обавезно, али пуштање на слободу може бити условљено гаранцијама које обезбеђују долазак лица у питању на претрес, као и свим другим радњама поступка а, у датом случају, ради извршења пресуде.
4. Свако лице које је лишено слободе услед хапшења или притвора има право да поднесе жалбу суду како би овај решавао без одлагања о законитости притвора и наредио његово пуштање на слободу ако притвор није заснован на закону.
5. Свако лице које је жртва незаконитог хапшења или притвора има право на накнаду штете.

Члан 10

1. Са сваким лицем које је лишено слободе поступа се хумано и са поштовањем достојанства неодвојивог од човечије личности.
2.
  - а) Окривљена лица су, осим у изузетним случајевима, одвојена од осуђених лица и подвргнута посебном режиму који одговара њиховом статусу неосуђиваних лица;
  - б) млади окривљени су одвојени од одраслих и о њиховим случајевима се решава што је могуће пре.
3. Казнени режим обухвата поступак са осуђеницима чији је главни циљ њихово поправљање и социјална рехабилитација. Млади преступници су одвојени од одраслих и подвргнути режиму који одговара њиховим годинама и њиховом законском статусу.

Члан 11

Нико не може да буде затворен из једног јединог разлога што није у стању да изврши уговорну обавезу.

Члан 12

1. Свако лице које се легално налази на територији неке државе има право да се слободно креће у њој и да слободно изабере своје место становања.
2. Свако лице има право да напусти било коју земљу, укључујући и своју.
3. Напред наведена права могу бити ограничена само ако су ова ограничења законом предвиђена, ако су она потребна ради заштите националне безбедности, јавног реда, јавног здравља или морала или права и слободе других лица, и ако су у складу са осталим правима која признаје овај пакт.
4. Нико не може бити произвољно лишен права да уђе у своју земљу.

Члан 13

Странац који се легално налази на територији државе чланице овог пакта може бити протеран само ради извршења одлуке донете на основу закона и, осим ако се томе неprotиве нужни разлози националне безбедности, он мора да има могућност да изнесе разлоге против његовог протеривања, као и да његов случај буде разматран од стране надлежне власти, с тим што ће у том циљу одредити свога заступника.

Члан 14

1. Сви су једнаки пред судовима и судовима правде. Свако лице има право да његов случај буде расправљан правично и јавно пред надлежним, независним и непристрасним судом, установљеним на основу закона који одлучује о основаности сваке оптужбе подигнуте против њега у кривичним стварима или о оспоравању његових грађанских права и обавеза. Може се наредити искључивање јавности за време трајања целе расправе или једног дела у интересу морала, јавног реда или националне безбедности у демократском друштву, или ако то интерес личног живота странака захтева, или још ако то суд сматра апсолутно потребним из разлога посебних околности случаја када би јавност штетила интересима правде, ипак, свака пресуда донета у кривичним или грађанским стварима биће јавна, осим ако интерес малолетника захтева да се поступа друкчије или ако се расправа односи на брачне спорове или на старатељство деце.
2. За свако лице које је оптужено за кривично дело претпоставља се да је невино док његова кривица не буде законски установљена.
3. Свако лице које је оптужено за кривично дело има, уз потпуну равноправност, права бар на следеће гаранције:
  - а) да буде обавештено у најкраћем року, на језику који разуме и у појединостима, о

- природи и разлoзима оптужбе која је подигнута против њега;
- б) да располаже потребним временом и олакшицама у вези са припремањем своје одбране и да општи са браниоцем кога оно буде изабрало;
- ц) да му буде суђено без великог закашњења;
- д) да присуствује расправи и да се само брани или да има браниоца кога је изабрало; ако нема браниоца, да буде обавештено о свом праву да га има и, сваки пут кад то захтевају интереси правде, да му се додели бранилац по службеној дужности бесплатно, ако нема могућности да га награди;
- е) да саслуша или да предложи да други саслушају сведоке који терете оптуженог и да издејствује долазак и саслушање сведока одбране под истим условима као и сведока оптужбе;
- ф) да добије бесплатно помоћ тумача ако не разуме или не говори језик на којем се води расправа;
- г) да не буде принуђено да сведочи против самога себе или да призна кривицу.
4. Поступак који се примењује на младиће који нису пунолетни према кривичном закону водиће рачуна о њиховим годинама и о интересу њиховог преваспитавања.
5. Свако лице оглашено кривим за почињено кривично дело има право да затражи да, сходно закону, виши суд испита одлуку о кривици и пресуди.
6. Ако коначно изречена кривична пресуда буде доцније поништена или ако је дато помиловање због тога што нова или накнадно откривена чињеница доказује да се радило о судској грешци, лице које је издржало казну на основу ове осуде биће обештећено сходно закону, уколико се не докаже да је оно у потпуности или делимично криво за неблаговремено откривање непознате чињенице.
7. Нико не може бити гоњен или кажњен због кривичног дела у вези којег је већ био ослобођен кривице или осуђен правноснажном пресудом према закону и кривичном поступку сваке земље.

Члан 15

1. Нико не може бити осуђен због дела или пропуста који нису представљали кривично дело према домаћем или међународном праву у тренутку када су почињена. Такође, не може се изрећи казна која је већа од оне која би се применила у тренутку када је кривично дело почињено. Ако после извршења овог кривичног дела закон предвиђа лакшу казну, кривац треба да се користи тиме.

2. Одредбе овог члана не противе се суђењу или кажњавању сваког лица због дела или пропуста који су сматрани кривичним делом у тренутку када су почињени, сходно општим принципима права која признају све нације.

Члан 16

Свако има право да му се призна на сваком месту правни субјективитет.

Члан 17

1. Нико не може бити предмет самовољних или незаконитих мешања у његов приватни живот, у његову породицу, у његов стан или његову преписку, нити незаконитих повреда нанесених његовој части или његовом угледу.
2. Свако лице има право на заштиту закона против оваквих мешања или повреда.

Члан 18

1. Свако лице има право на слободу мисли, савести и вероисповести. Ово право подразумева слободу исповедања и примања вере или убеђења по свом нахођењу, као и слободу да ту веру или убеђење испољава појединачно или заједно са другима, како јавно тако и приватно, кроз култ, вршење верских и ритуалних обреда и веронауку.
2. Нико не може бити предмет принуде којом би се кршила слобода његовог исповедања или примања вере или убеђења по његовом нахођењу.
3. Слобода испољавања вере или убеђења може бити предмет само оних ограничења која предвиђа закон а која су нужна ради заштите јавне безбедности, реда, здравља или морала, или пак основних права и слобода других лица.
4. Државе чланице овог пакта обавезују се да поштују слободу родитеља, а у датом случају законитих старатеља, да обезбеде својој деци оно верско и морално образовање које је у складу са њиховим сопственим убеђењима.

Члан 19

1. Нико не може бити узнемираван због својих мишљења.
2. Свако лице има право на слободу изражавања; ово право без обзира на границе, подразумева слободу изналажења, примања и ширења информација и идеја свих врста, у усменом, писменом, штампаном или уметничком облику, или на било који начин по слободном избору.
3. Остваривање слобода предвиђених у тачки 2. овог члана обухвата посебне дужности и одговорности. Следствено томе, оно може бити подвргнуто извесним

ограничењима која морају, међутим, бити изричито одређена законом, а потребна су из разлога:

- а) поштовања права или угледа других лица;
- б) заштите државне безбедности, јавног реда, јавног здравља и морала.

Члан 20

1. Свако пропагирање рата је законом забрањено.
2. Сваки позив на националну, расну или верску мржњу који представља подстицање на дискриминацију, непријатељство или насиље, законом је забрањено.

Члан 21

Признаје се право мирног окупљања. Вршење овог права може само да буде предмет ограничења наметнутих у складу са законом, а која су потребна у једном демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности, јавног реда или ради заштите јавног здравља или морала или права и слобода других лица.

Члан 22

1. Свако лице има право да се слободно удружи са другим лицима, укључујући и право на оснивање синдиката и учлањење у исте ради заштите својих интереса.
2. Вршење овог права може бити само предмет ограничења предвиђених законом а која су потребна у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности, јавног реда или ради заштите јавног здравља и морала или права и слобода других лица. Овај члан не спречава да се вршење овог права од стране чланова оружаних снага и полиције подвргне законским ограничењима.
3. Ниједна одредба овог члана не допушта државама чланицама Конвенције од 1948 године Међународне организације рада о синдикалној слободи и заштити синдикалних права да донесе законске мере које би нарушавале или да примењују закон на начин који би нарушавао гаранције предвиђене наведеном конвенцијом.

Члан 23

1. Породица је природни и основни саставни део друштва и има право на заштиту друштва и државе.
2. Право на склапање брака и оснивања породице признаје се човеку и жени када су дорасли за женидбу.
3. Ниједан брак се не може склапати без слободног и потпуног пристанка будућих супружника.

4. Државе чланице овог пакта донеће одговарајуће мере ради обезбеђења једнакости у правима и одговорности супружника у погледу брака за време брака и приликом његовог раскида. У случају раскида брака, предузимају се мере ради обезбеђења потребне заштите деце.

Члан 24

1. Свако дете, без дискриминације засноване на раси, боји, полу, језику, вери, националном или социјалном пореклу, имовном стању или рођењу, има право да му његова породица, друштво и држава указују заштиту коју захтева његов статус малолетника.

2. Одмах после рођења, свако дете мора бити уписано у матичну књигу рођених и носити неко име.

3. Свако дете има право да стиче неко држављанство.

Члан 25

Сваки грађанин има право и могућност, без икакве дискриминације поменуте у члану 2. и без неоснованих ограничења:

- а) да учествује у управљању јавним пословима, било непосредно, било преко слободно изабраних представника;
- б) да бира и да буде биран на повременим истинским, општим, једнаким и тајним изборима, који обезбеђују слободно изражавање воље бирача;
- ц) да буде примљен, под општим једнаким условима, у јавне службе своје земље.

Члан 26

Сва су лица једнака пред законом и имају право без икакве дискриминације на подједнаку заштиту закона. У том смислу, закон мора да забрањује сваку дискриминацију и да обезбеди свим лицима подједнаку и успешну заштиту против сваке дискриминације, нарочито у погледу расе, боје, пола, језика, вере, политичког или другог убеђења, националног или социјалног порекла, имовног стања, рођења или сваког другог стања.

Члан 27

У државама где постоје етничке, верске или језичке мањине, лица која припадају тим мањинама не могу бити лишена права да имају, заједно са другим члановима своје групе, свој посебни културни живот, да испољавају и упражњавају своју сопствену веру или да се служе својим језиком.

ЧЕТВРТИ ДЕО

Члан 28

1. Установљава се Комитет за права човека (даље у тексту: Комитет). Овај Комитет је састављен од 18 чланова а врши функције које су ниже одређене.
2. Комитет је састављен од држављана држава чланица овог пакта, који треба да имају високе моралне квалитете чија је компетентност у области људских права призната, с тим што ће се водити рачуна о корисности учешћа неких лица која имају правно искуство.
3. Чланови Комитета бирају се и заседају у личном својству.

Члан 29

1. Чланови Комитета бирају се тајним гласањем на основу листе кандидата који испуњавају услове предвиђене у члану 28. овог пакта и које у том циљу предлажу државе чланице овог пакта.
2. Свака држава чланица овог пакта може предложити највише два лица. Ова лица треба да буду држављани државе која их предлаже.
3. Исто лице може поновно бити предложено.

Члан 30

1. Први избори се одржавају најдоцније 6 месеци после ступања на снагу овог пакта.
2. Најмање четири месеца пре сваког избора у Комитет, сем ако се ради о избору у циљу попуњавања упражњеног места које је пријављено сходно члану 34. овог пакта, генерални секретар Организације уједињених нација позваће писменим путем државе чланице овог пакта да одреде, у року од три месеца, кандидате које предлажу за чланове Комитета.
3. Генерални секретар Организације уједињених нација саставља листу по абecedном реду свих лица тако предложених, наводећи државе чланице које су их предложиле и саопштава је државама чланицама овог пакта најдоцније месец дана пре сваког избора.
4. Чланови Комитета се бирају за време састанка држава чланица који је сазвао генерални секретар Организације уједињених нација у седишту Организације. На овом састанку где кворум сачињава две трећине држава чланица овог пакта, за чланове Комитета изабрани су они кандидати који добију највећи број гласова и

апсолутну већину гласова представника држава чланица које су присутне и које гласају.

Члан 31

1. У Комитету може да заседа само један држављанин једне исте државе.
2. За избор у Комитет, води се рачуна о праведној географској расподели и о заступљености разних облика цивилизација, као и о главним правним системима.

Члан 32

1. Чланови Комитета се бирају на четири године. Они могу бити поновно изабрани ако буду поновно предложени. Међутим, мандати девет чланова који су изабрани приликом првог бирања престају после две године; одмах после првог бирања председник састанка о коме је реч у члану 30. овог пакта одређује жребом имена ових девет чланова.
2. По истеку мандата, избори се одржавају сходно одредбама претходних чланова овог дела Пакта.

Члан 33

1. Ако је, према једнодушном мишљењу осталих чланова, неки члан Комитета престао да обавља своје функције из разлога који није привремено одсуство, председник Комитета о томе обавештава генералног секретара Организације Уједињених нација, који тада објављује да је упражњено место тог члана.
2. У случају смрти или оставке неког члана Комитета, председник о томе одмах обавештава генералног секретара Уједињених нација, који тада објављује да је место упражњено од дана смрти или од дана када одсуство ступа на снагу.

Члан 34

1. Када је упражњено место објављено према члану 33. овог пакта и ако мандат члана кога треба заменити не истиче у року од шест месеци од дана када је одсуство објављено, генерални секретар Уједињених нација известиће о томе државе чланице овог пакта, које могу, у року од два месеца, да одреде кандидате према одредбама члана 29. овог пакта ради попуњавања упражњеног места.
2. Генерални секретар Уједињених нација саставља листу по абecedном реду свих лица тако одређених и доставља је државама чланицама овог пакта. Избор за попуњавање упражњеног места врши се према одговарајућим одредбама овог дела Пакта.

3. Сваки члан Комитета који је изабран на место за које је објављено да је упражњено, сагласно члану 33, заседаће у Комитету све до дана нормалног истека мандата члана чије је место било упражњено у Комитету према одредбама наведеног члана.

Члан 35

Члановима Комитета се исплаћују, по одобрењу Генералне скупштине Уједињених нација, накнаде на терет средстава Организације уједињених нација под условима које одређује Генерална скупштина према важностима функција у Комитету.

Члан 36

Генерални секретар Организације уједињених нација ставља на расположење Комитету потребно особље и материјална средства која су му потребна ради ефикасног вршења функција које су му поверене на основу овог пакта.

Члан 37

1. Генерални секретар Уједињених нација сазива чланове Комитета на први састанак у седишту Организације.
2. После овог првог састанка, Комитет се састаје у свим случајевима предвиђеним пословником.
3. Састанци Комитета се редовно одржавају у седишту Организације уједињених нација или у Уреду Уједињених нација у Женеви.

Члан 38

Пре него што ступи на дужност, сваки члан Комитета мора да се на јавној седници свечано обавеже да ће обављати своје функције потпуно непристрасно и савесно.

Члан 39

1. Комитет бира свој биро за време од две године. Чланови бироа могу бити поновно изабрани.
2. Комитет доноси своја правила процедуре; међутим, ова правила треба да садрже, између осталог, следеће одредбе:
  - а) да 12 чланова сачињавају кворум;
  - б) да се одлуке Комитета доносе већином гласова присутних чланова.

Члан 40

1. Државе чланице овог пакта се обавезују да подносе извештаје о донетим мерама којима се спроводе у живот права призната овим пактом, као и о постигнутим успесима у остваривању ових права:

- а) у року од годину дана од дана ступања на снагу овог пакта за сваку државу чланицу у питањима која се на њу односе;
- б) убудуће, сваки пут када Комитет буде то затражио.

2. Сви извештаји подносе се генералном секретару Организације уједињених нација који их доставља Комитету на разматрање. У извештајима треба навести, ако устреба, факторе и тешкоће који ометају примену одредаба овог пакта.

3. Генерални секретар Организације уједињених нација може, после саветовања са Комитетом, доставити специјализованим заинтересованим установама копију свих делова извештаја који би се могли односити на област њихове надлежности.

4. Комитет проучава извештаје које подносе државе чланице овог пакта. Он доставља државама чланицама своје сопствене извештаје, као и све примедбе општег карактера које сматра целисходним. Комитет може такође да доставља Економском и социјалном савету ове примедбе са копијама извештаја које је примио од држава чланица овог пакта.

5. Државе чланице овог пакта могу да подносе Комитету коментаре о свакој примедби која је учињена на основу тачке 4. овог члана.

Члан 41

1. Свака држава чланица овог пакта може, на основу овог члана, да изјави у сваком тренутку да признаје надлежност Комитета да прима и разматра саопштења у којима једна држава тврди да нека друга држава чланица не испуњава своје обавезе на основу овог пакта. Саопштења која се подносе на основу овог члана могу бити примљена и разматрана само ако потичу од државе чланице која је дала изјаву којом признаје, што се ње тиче, надлежност Комитета. Комитет не прима саопштење од државе чланице која није дала овакву изјаву. Следећи поступак се примењује на саопштења која су примљена сходно овом члану:

- а) Ако једна држава чланица овог пакта сматра да нека друга држава чланица не примењује његове одредбе, она може писменим путем да скрене пажњу оне друге државе на ово питање. У року од три месеца од пријема саопштења, држава којој се шаље даје држави која је доставила саопштење објашњење или сваку другу писмену изјаву којима разјашњава питање, а које садрже, уколико је то могуће и корисно, обавештења о њеним правилима процедуре и о правним средствима која су већ коришћена, која су покренута или која се могу још користити.

б) Ако, у року од шест месеци од дана пријема првобитног саопштења од стране државе којој је ово упућено, питање не буде решено на задовољство обеју заинтересованих држава чланица, једна као и друга држава имају право да га поднесу Комитету, достављајући саопштење и Комитету и другој заинтересованој држави.

ц) Комитет може решавати о једном предмету који му је поднет само ако утврди да су сва расположива унутрашња правна средства коришћена и исцрпена, сходно опште признатим принципима међународног права. Ово правило се не примењује у случајевима где поступци по жалби превазилазе разумне рокове.

д) Комитет искључује јавност са својих седница када разматра саопштења о којима је реч у овом члану.

е) Под резервом одредаба става ц), Комитет ставља своје добре услуге на располагање заинтересованим државама чланицама како би се постигло споразумно решење питања које је засновано на поштовању права човека и основних слобода, како их признаје овај пакт.

ф) У вези са сваким предметом који му је поднет, Комитет може да затражи од заинтересованих држава чланица поменутих у ставу б) да му доставе свако умесно обавештење.

г) Заинтересоване државе чланице, поменуте у ставу б) имају право да буду представљене приликом разматрања предмета од стране Комитета и да стављају писмене или усмене примедбе или у једном и другом облику.

х) Комитет мора да поднесе извештај у року од дванаест месеци, рачунајући од дана када је примио саопштење поменуто у ставу б):

и) ако је постигнуто решење у складу са одредбама става е), Комитет се у свом извештају ограничава на кратко изношење чињеница и постигнутог решења;

ии) ако решење није постигнуто, у складу са одредбама става е), Комитет се усвом извештају ограничава на кратко изношење чињеница; текст писмених примедба и записник о усменим примедбама које су ставиле заинтересоване државе прилажу се уз извештај. За сваки предмет извештај се доставља заинтересованим државама чланицама.

2. Одредбе овог члана ступају на снагу када десет држава чланица овог пакта буду дале изјаву предвиђену у тачки 1. овог члана. Наведена изјава депонује се код генералног секретара Организације уједињених нација, који доставља копију осталим државама чланицама. Изјава се може у свако доба повући путем саопштења упућеног генералном секретару. Ово повлачење је без штете по разматрање сваког питања које је предмет већ достављеног саопштења на основу овог члана; никакво друго саопштење неке државе чланице неће се примати пошто генерални секретар буде обавештен о повлачењу изјаве, уколико заинтересована држава чланица не да нову изјаву.

Члан 42

1. а) Ако питање које је поднето Комитету, сходно члану 41. овог пакта, не буде решено на задовољство заинтересованих држава чланица, Комитет може, уз претходну сагласност заинтересованих држава чланица, да одреди ад хоц комисију за помирење (у даљем тексту: комисија). Комисија ставља своје добре услуге на располагање заинтересованим државама чланицама у циљу постизања мирног решења питања заснованог на поштовању овог пакта;

б) Комисија се састоји од пет чланова наименованих уз сагласност заинтересованих држава чланица. Ако заинтересоване државе чланице не постигну споразум о целокупном или о једном делу састава комисије у року од три месеца, чланови комисије о којима се нису могле сагласити бирају се тајним гласањем међу члановима Комитета већином од две трећине чланова Комитета.

2. Чланови комисије заседају у личном својству. Они не могу бити држављани ни заинтересованих држава чланица ни државе која није члан овог пакта, нити државе која није дала изјаву предвиђену у члану 41. овог пакта.

3. Комисија бира свог председника и доноси своја сопствена правила процедуре.

4. Комисија одржава редовно своје састанке у седишту Организације уједињених нација или у Уреду Уједињених нација у Женеви. Међутим, она може да се састане у сваком другом одговарајућем месту, које комисија може да одреди у сагласности са генералним секретаром Организације уједињених нација и заинтересованим државама чланицама.

5. Секретаријат, предвиђен у члану 36. овог пакта, пружа такође своје услуге комисијама које су наименоване на основу овог члана.

6. Подаци које добија и прегледа Комитет стављају се на располагање комисији која може да захтева да јој заинтересоване државе чланице пруже свако умесно накнадно обавештење.

7. Пошто буде размотрила питање у свим својим видовима, али у сваком случају најдоцније у року од дванаест месеци од дана када јој је поднето, комисија подноси извештај председнику Комитета који га доставља заинтересованим државама чланицама:

а) ако комисија не може да доврши разматрање питања у року од дванаест месеци, у свом извештају она укратко само назначава докле је стигла у свом разматрању;

б) ако је постигнуто споразумно решење питања, засновано на поштовању права човека, признатих овим пактом, у свом извештају комисија се ограничава да укратко наведе чињенице и постигнуто решење;

ц) ако се не постигне решење у смислу става б), комисија уноси у извештај своје закључке по свим чињеницама које се односе на питање које се расправља између

заинтересованих држава чланица, као и своје констатације у вези са могућностима постизања споразумног решења питања; извештај садржи такође писмене примедбе и записник о усменим примедбама које су учиниле заинтересоване државе чланице;

д) ако је извештај комисије поднет према ставу ц), заинтересоване државе чланице саопштавају председнику Комитета, у року од три месеца од пријема извештаја, да ли прихватају или не извештај комисије.

8. Одредбе овог члана треба тако разумети да не иду на уштрб надлежности Комитета предвиђених у члану 41. овог пакта.

9. Заинтересоване државе чланице сnose подједнако трошкове чланова комисије на основу предрачуна који доноси генерални секретар Организације уједињених нација.

10. Генерални секретар Организације уједињених нација је овлашћен, да у случају потребе, исплати трошкове члановима комисије пре него што их заинтересоване државе чланице надокнаде према тачки 9. овог члана.

Члан 43

Чланови Комитета и чланови ад хоц комисија за помирење које могу бити установљене према члану 42. овог пакта, имају право на олакшице, привилегије и имунитете који се признају стручњацима у мисији Организације уједињених нација, према одговарајућим одељцима Конвенције о привилегијама и имунитетима Уједињених нација.

Члан 44

Одредбе о спровођењу у живот овог пакта примењују се без штете за поступке који су установљени по питању права човека према или на основу битних инструмената и конвенција Организације уједињених нација и специјализованих установа, и не спречавају државе чланице да прибегну другим поступцима за решавање неког спора сходно међународним општим или посебним споразумима који их обавезују.

Члан 45

Комитет доставља сваке године Генералној скупштини Уједињених нација извештај о свом раду преко Економског и социјалног савета.

ПЕТИ ДЕО

Члан 46

Ниједна одредба овог пакта не може се тумачити као да нарушава одредбе Повеље

Уједињених нација и уставе специјализованих установа, који одређују одговорност разних органа Организације уједињених нација и специјализованих установа по питањима која су обрађена у овом пакту.

Члан 47

Ниједна одредба овог пакта не може се тумачити као да нарушава право својствено свим народима да уживају и да у потпуности и слободно користе своја природна богатства и изворе.

ШЕСТИ ДЕО

Члан 48

1. Овај пакт је отворен за потписивање сваке државе чланице Организације уједињених нација или чланице једне од њених специјализованих установа, сваке државе чланице Статута Међународног суда правде, као и сваке државе коју Генерална скупштина позове да постане чланица овог пакта.

2. Овај пакт подлеже ратификацији и инструменти о ратификацији се депонују код генералног секретара Уједињених нација.

3. Овај пакт је отворен за приступање свакој држави о којој је реч у тачки 1. овог члана.

4. Приступање се врши депоновањем инструмената о приступању код генералног секретара Организације уједињених нација.

5. Генерални секретар Организације уједињених нација обавештава све државе које су потписале овај пакт или оне које су му приступиле, о депоновању сваког инструмента о ратификацији или приступању.

Члан 49

1. Овај пакт ступа на снагу три месеца од дана депоновања код генералног секретара Организације уједињених нација тридесет петог инструмента о ратификацији или приступању.

2. За сваку државу која ратификује овај пакт или која му приступи после депоновања тридесетпетог инструмента о ратификацији, наведени пакт ступа на снагу три месеца од дана депоновања инструмента о ратификацији или приступању те државе.

Члан 50

Одредбе овог пакта примењују се, без икаквог ограничења и изузетка, на све јединице које су саставни део федеративних држава.

Члан 51

1. Свака држава чланица овог пакта може да предложи измену или допуну чији текст подноси генералном секретару Организације уједињених нација. Генерални секретар доставља све предлоге измена и допуна државама чланицама овог пакта, тражећи од њих да му назначе да ли желе да се сазива конференција држава чланица ради разматрања или гласања о поднетим предлозима. Ако се најмање једна трећина држава изјасни за ово сазивање, генерални секретар сазива конференцију под окриљем Организације уједињених нација. Свака измена или допуна коју је усвојила већина држава присутних и које гласају, подноси се ради одобрења Генералној скупштини Уједињених нација.

2. Ове измене и допуне ступају на снагу када их одобри Генерална скупштина Уједињених нација и када их прихвати две трећине држава чланица овог пакта према њиховим уставним правилима.

3. Кад ове измене и допуне ступе на снагу, оне су обавезне за државе чланице које су их прихватиле, с тим што остале државе чланице остају везане одредбама овог пакта, као и сваком изменом или допуном коју су раније прихватиле.

Члан 52

Независно од саопштења предвиђених у тачки 5. члана 48. овог пакта генерални секретар Организације уједињених нација обавештава све државе поменуте у тачки

1. тог члана о:

- а) стављеним потписима на овај пакт и о инструментима о ратификацији или приступању депонованим сходно члану 48;
- б) дану ступања на снагу овог пакта сходно члану 49. овог пакта и о дану ступања на снагу измена и допуна предвиђених у члану 51. овог пакта.

Члан 53

1. Овај пакт чији су енглески, француски, руски, шпански и кинески текст подједнако веродостојни, депонује се у архиву Организације уједињених нација.

2. Генерални секретар Уједињених нација доставља оверену копију овог пакта свим државама поменутим у члану 48. овог пакта.

У потврду чега су ниже потписани, прописно овлашћени од својих влада, потписали овај пакт који је отворен за потписивање у Њујорку деветнаестог децембра хиљаду девет стотина шездесет шесте године."

ЧЛАН 3

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу СФРЈ".